

Erfaringer med RISE

Møde hos Naturmælk d. 18. august 2014

v./Birgitte Popp Andersen og Poul Erik Nielsen

Den Europæiske Union ved Den Europæiske Fond
for Udvikling af Landdistrikter og Ministeriet
for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri har deltaget
i finansieringen af projektet.

SYDDANSK ØKOLOGI

Forberedelse til besøg

- Landmand kontaktet og følgende materiale indhentet:
 - Mark- og gødningsplan
 - Jordprøver
 - Staldforhold og ydelsesniveau
 - Regnskabstal
 - Markkort
- Opstart med SWOT-analyse (forberedt af Imd.)

Eksempel på en SWOT

STYRKER	SVAGHEDER
<p>Mange års erfaring med deraf følgende økonomisk ballast.</p> <p>Økologisk drift en fordel bedriftens størrelse taget i betragtning.</p> <p>Beliggende i et øko-område.</p> <p>God arrondering.</p>	<p>For lidt jord</p> <p>Afhængig af forpagtet jord</p> <p>Transport-afstand til forpagtet jord – lang</p> <p>Ældre bygninger</p> <p>Vedligeholdelse af markveje</p> <p>Sandjord – skal vandes!</p>
MULIGHEDER	TRUSLER
<p>Tilkøb af nabojord</p> <p>Samarbejde med naboer: to økologiske planteavlere som naboer.</p> <p>Stadig efterspørgsel efter økologisk mælk</p> <p>Leverandør til et lille mejeri</p>	<p>Renteudvikling</p> <p>Foderpriser</p>

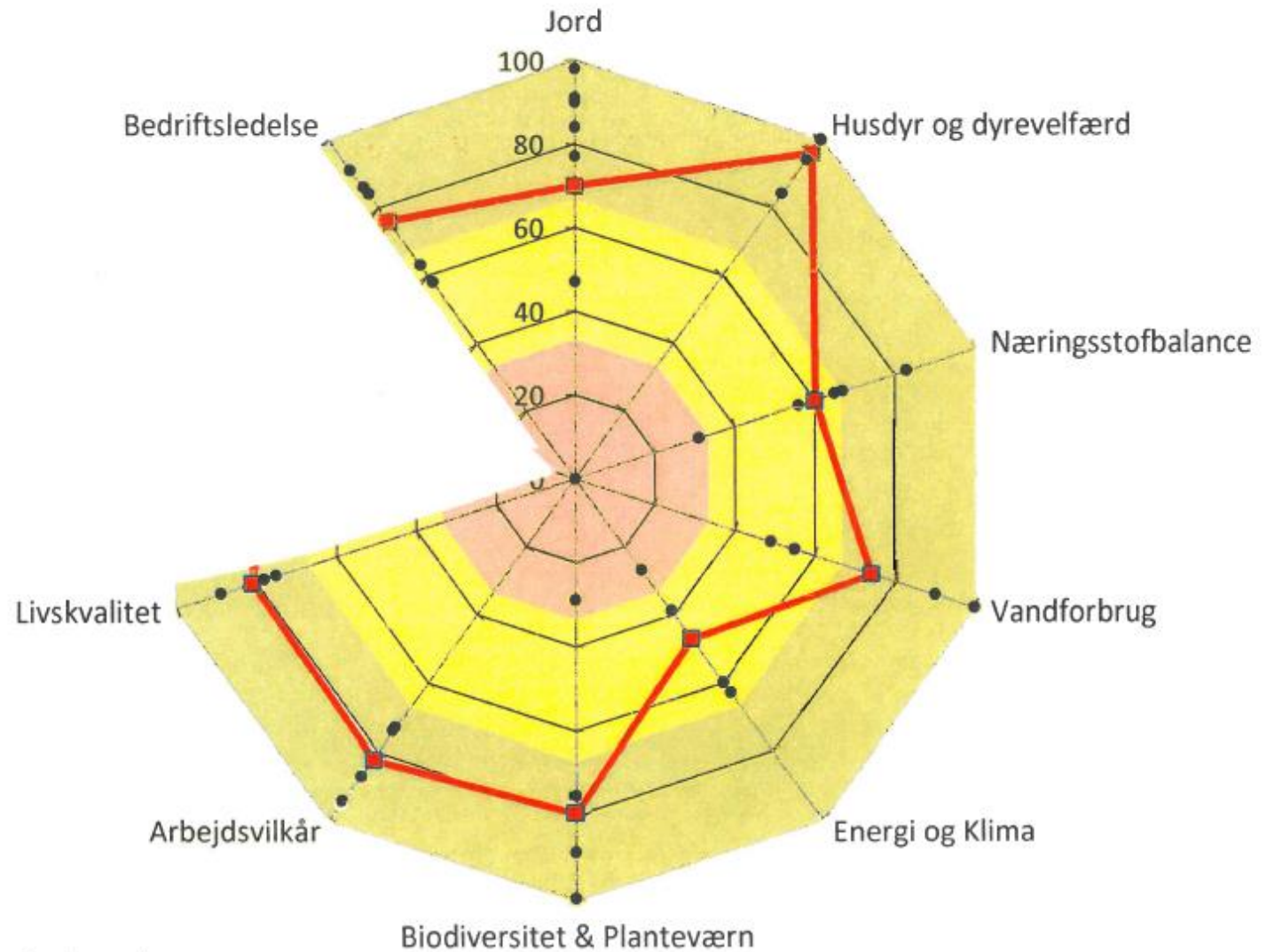
Besøget

- Rundtur på bedriften – stald og mark – 0,5 t.
- Gennemgang af SWOT – 0,5 t.
- Interview – 3 t.
- Aftaler for det videre forløb

Rapportering

- Opfølgning på besøg og afklaringer inden det endelige spindelvæv
- Analyse
- Forklaringer og fortolkninger
- Konklusioner
- anbefalinger

Eksempel på en rapport

- Positiv: Godt resultat
- Kritisk: Nærmere undersøgelse nødvendig
- Problematisk: Handling nødvendig
- Grad af bæredygtighed

Energi og klima - rapport

5	Energi og Klima	47	Bæredygtig landbrugsproduktion har en høj energieffektivitet og er uafhængig af ikke fornybare og miljøskadelige energikilder. Det bidrager til at opretholde et klima, der beforder sunde planter, dyr, mennesker og økosystemer.
5,1	Energistyring	60	
5,2	Energiintensitet i landbrugsproduktionen	63	
5,3	Andel af vedvarende energikilder	27	
5,4	Drivhusgasbalance	39	

Karakteren for "Energi og Klima" er i det gule felt. Det er et udtryk for, at bedriften kan arbejde med nogle områder for at blive mere bæredygtig på dette område. Samtidig må det dog konstateres, at en mælkeproduktion generelt er "energitung", hvilket gør det svært at ændre på dette område. Andelen af de vedvarende energikilder kunne godt være højere, men det skal være praktisk muligt at gøre noget ved denne parameter for at ændre det. Her er det især dieselforbruget, der fylder meget, mens elforbruget er 44% vedvarende. Køerne på ejendommen påvirker drivhusgasbalancen i negativ retning. Dette er også svært at gøre noget ved med den pågældende produktion.

Anbefalinger Energi og klima

- 5) Energi og klima: Biogasanlæg er en velegnet platform til at modtage og tilbageføre rester fra det øvrige samfund til landbruget. Energiforbruget og klimabelastningen kan også forbedres ved reduceret dyrkningsintensitet. Det betyder, at der eksempelvis skal pløjes så lidt som muligt. Kløvergræsmarker skal ligge så længe som muligt. Desuden vil klimabelastningen reduceres, hvis oliefyret udskiftes med biobrændsel. Logistikken optimeres, så der køres mindst muligt i forbindelse med høst.

1	Jord	81	Frugtbar jord er et begrænset og let forgængeligt grundlag for liv og for produktion af fødevarer. Denne indikator viser jordens tilstand og hvordan dyrkningen påvirker dens tilstand.
1,1	Jordbehandling	84	
1,2	Planteproduktivitet	86	
1,3	Niveau af organisk stof i jorden	56	
1,4	Jordreaktion	90	
1,5	Jordforurening	90	
1,6	Jorderosion	77	
1,7	Jordkomprimering	85	

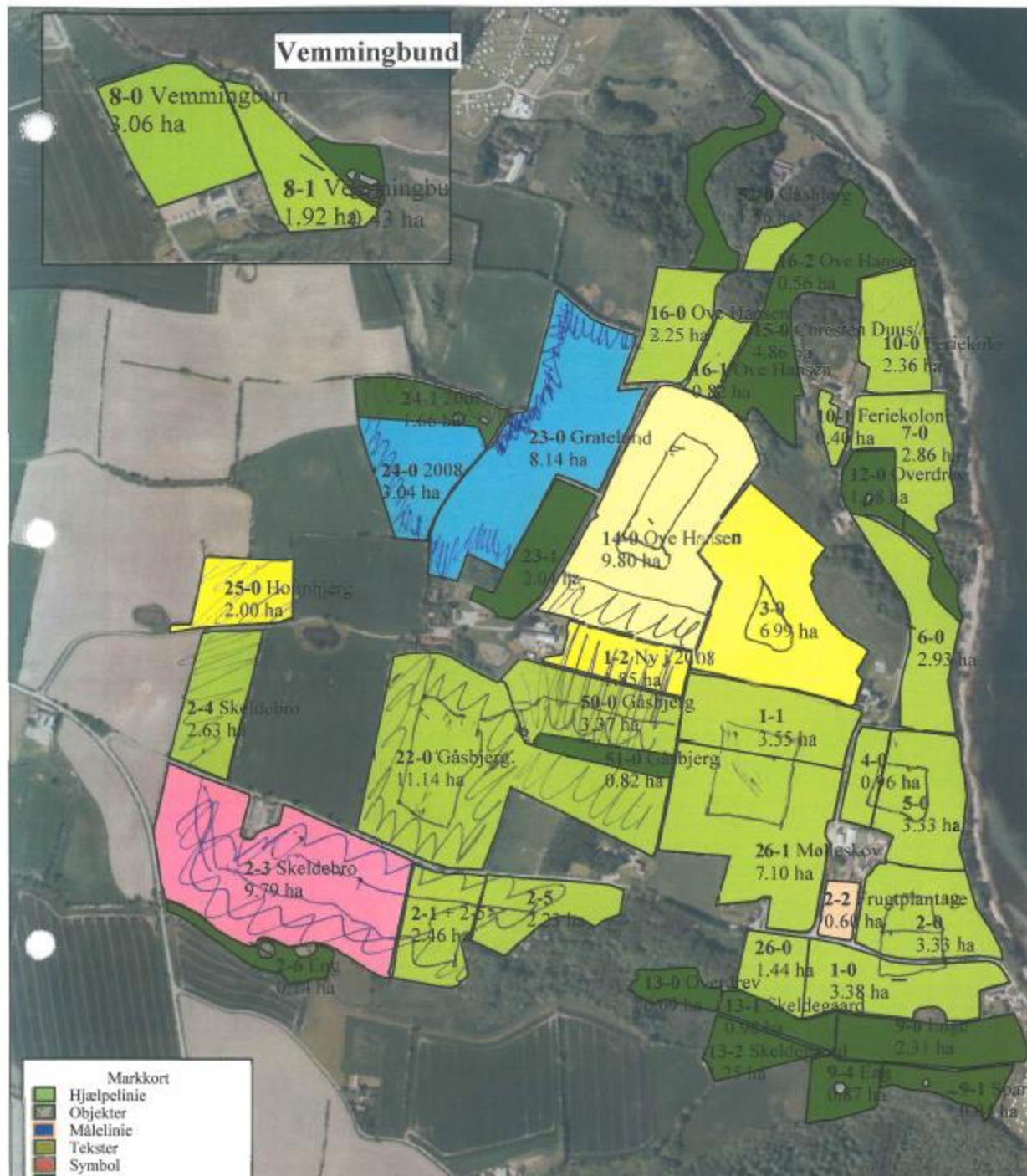
Den samlede score for indikatoren Jord er 81, hvilket er i det grønne område og således et udtryk for en meget frugtbar jord, der giver gode betingelser for plantedyrkning. Der er ikke sket tab af landbrugsjord gennem de sidste 10 år, men der mangler humusbalancer, hvilket trækker karakteren for jordbehandling ned til 84. Udbytterne i marken ligger i den høje ende (86 ud af 100), men da andelen af jorder med højt indhold af organisk materiale ikke er så høj, giver det en samlet score på 56 for parameter 1,3. Der tages jordbundsanalyser med jævne mellemrum, hvilket giver en score på 90 for jordreaktion, men da der anvendes gylle med antibiotikarester, kan det ikke resultere i maksimal score på parameteren jordforurening. Der er observeret vinderosion på ejendommen, hvilket er hovedårsagen til karakteren 77 for parameter 1,6.

Anbefalinger Jord

- 1) Jord: Niveauet af organisk stof i jorden er relativt lavt på bedriften. Dette skyldes, at andelen af arealer med højt indhold af organisk materiale er begrænset og kun scorer 24 points, hvilket er i det røde område. Dette er der umiddelbart ikke noget at gøre ved, men humusindholdet i jorden kan øges på lang sigt ved om muligt at øge andelen af efterafgrøder. Det ser dog ud til i markplan 2013, at du er tæt på at udnytte efterafgrøde-mulighederne maksimalt. En anden mulighed er at øge andelen af vedvarende græsmarker, hvorved der sker en yderligere opbygning af organisk materiale i jorden.

6	Biodiversitet & Planteværn	92	Biodiversitet og økosystemernes
6,1	Planteværn	100	sundhed er tæt relaterede. Gennem
6,2	Økologiske prioritetsområder	100	regulering af pesticider, jordbearbejdning, vand, næringsstof -
6,3	Dyrkningsintensitet	88	og drivhusgasudledning, bestøvning,
6,4	Landskabskvalitet	100	jordstruktur og andre tiltag
6,5	Mangfoldighed i landbrugsproduktionen	71	understøttes forskellige natur-og landbrugs-økosystemer.

Samlet score på biodiversitet og planteværn er 92 og således i det grønne område og derfor et meget fint bæredygtigt resultat. Sædskiftet er designet til at tage hensyn til skadedyrstryk, og der anvendes ikke GMO. Der er stor andel af landbrugsområde med økologisk kvalitet, og de ikke-landbrugsmæssige arealer har ligeledes stor økologisk kvalitet. Scoren er 88 for dyrkningsintensitet. Den er relativt høj, da der sammenlignes med konventionelle brug, dvs. mindre gødning og ingen pesticider. Landskabskvaliteten er høj på grund af stor nærhed til landskabselementer med høj økologisk værdi. Mangfoldigheden af landbrugsproduktionen scorer 71 point, det der trækker ned her, er at der ikke anvendes hverken gamle/sjældne sorter eller husdyrracer på bedriften.

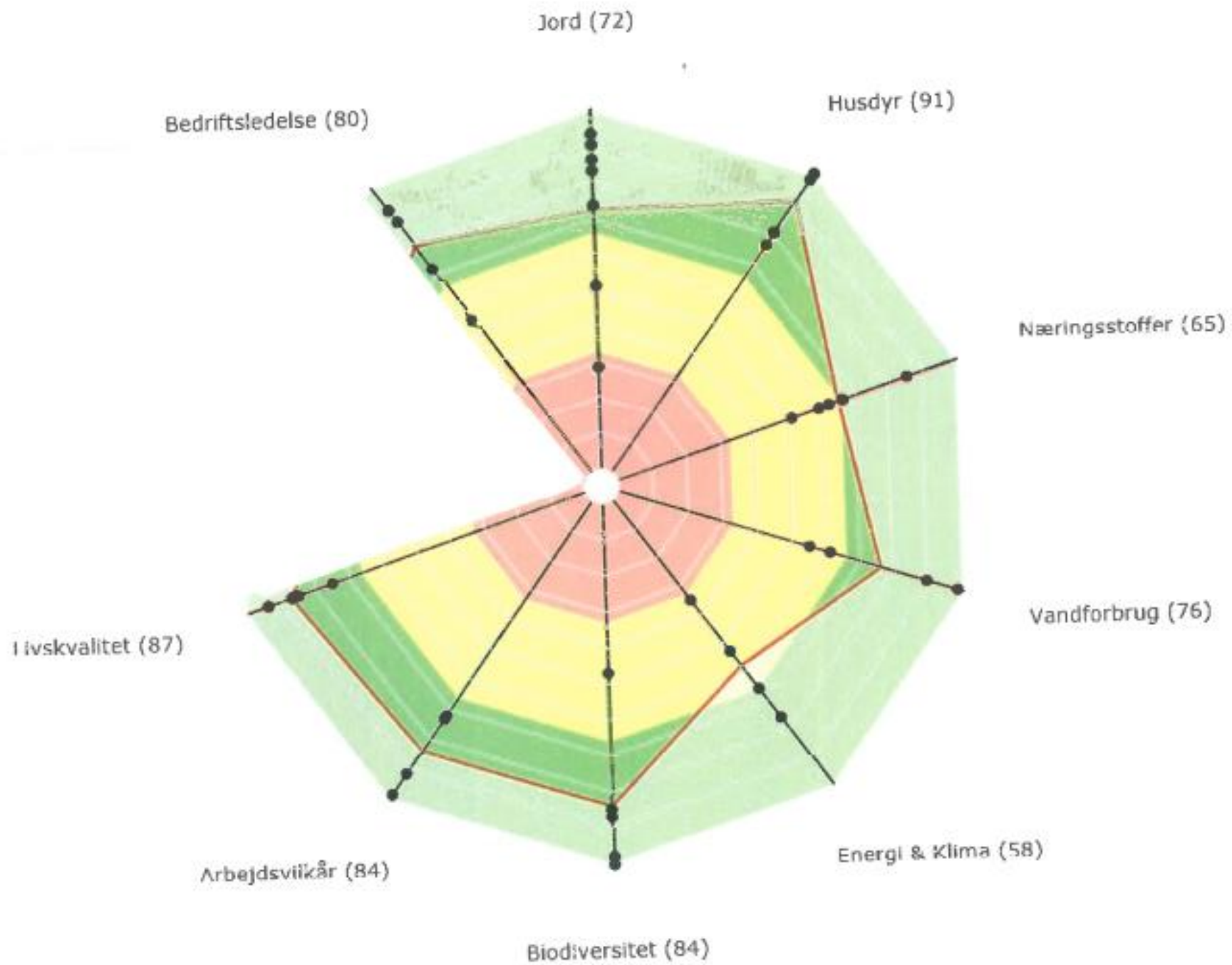
Landskabskvalitet	100	Point
Udvikling af økologiske elementer til strukturering af landskab	... ændret i den ønskede r	
Point for struktureringsgrad af landskabet	90	Point
Andel af landbrugsareal i nærheden af økologiske landskabselementer	90.0	%
Regionalt mål for struktureret landskab (standard 100%)	100.0	%
RISE point for 100% struktureret landskab (standard 100 pts.)	100	Point
Mangfoldighed af landbrugsproduktionen	71	Point
Værdiansættelse af arealanvendelsestyper	40	Point
Antallet af arealanvendelsestyper der overstiger 8% af det samlede landbrugsareal	2.0	Antal
Korn / rodfrugter / bælgfrugter	48.0	ha
Grønsager	0.0	ha
Vådris	0.0	ha
Andre afgrøder	0.0	ha
Enge	2.0	ha
Græsmarker	100.1	ha
Områder, der ikke kan anvendes til landbrug	0.0	ha
Permanente afgrøder / skovområde (ingen / omfattende skovbrug)	0.6	ha
Skovareal (ingen / omfattende skovbrug)	3.5	ha
Regionalt mål for antal af arealanvendelsestyper (standard værdi 5)	5.0	Antal
Værdiansættelse af elementer i sædskiftet	100	Point
Gennemsnitligt antal arter og sorter i dyrkningssystemer	26.3	Antal
Antallet af gamle og sjældne sorter på bedriften	100	Point
Antallet af gamle eller truede sorter (100 pts. for 3 eller flere sorter)	7.0	Antal
Værdiansættelse for forskellige dyr og racer	83	Point
Antallet af husdyrracer (100 pts. for 6 eller flere racer)	5.0	Antal
Antallet af gamle eller sjældne racer på bedriften	0	Point
Antallet af gamle og truede racer (100 pts. for 3 eller flere racer)	0.0	Antal
Biavl	100	Point
Biavl (100 pts. I tilfælde af ja)	Ja	

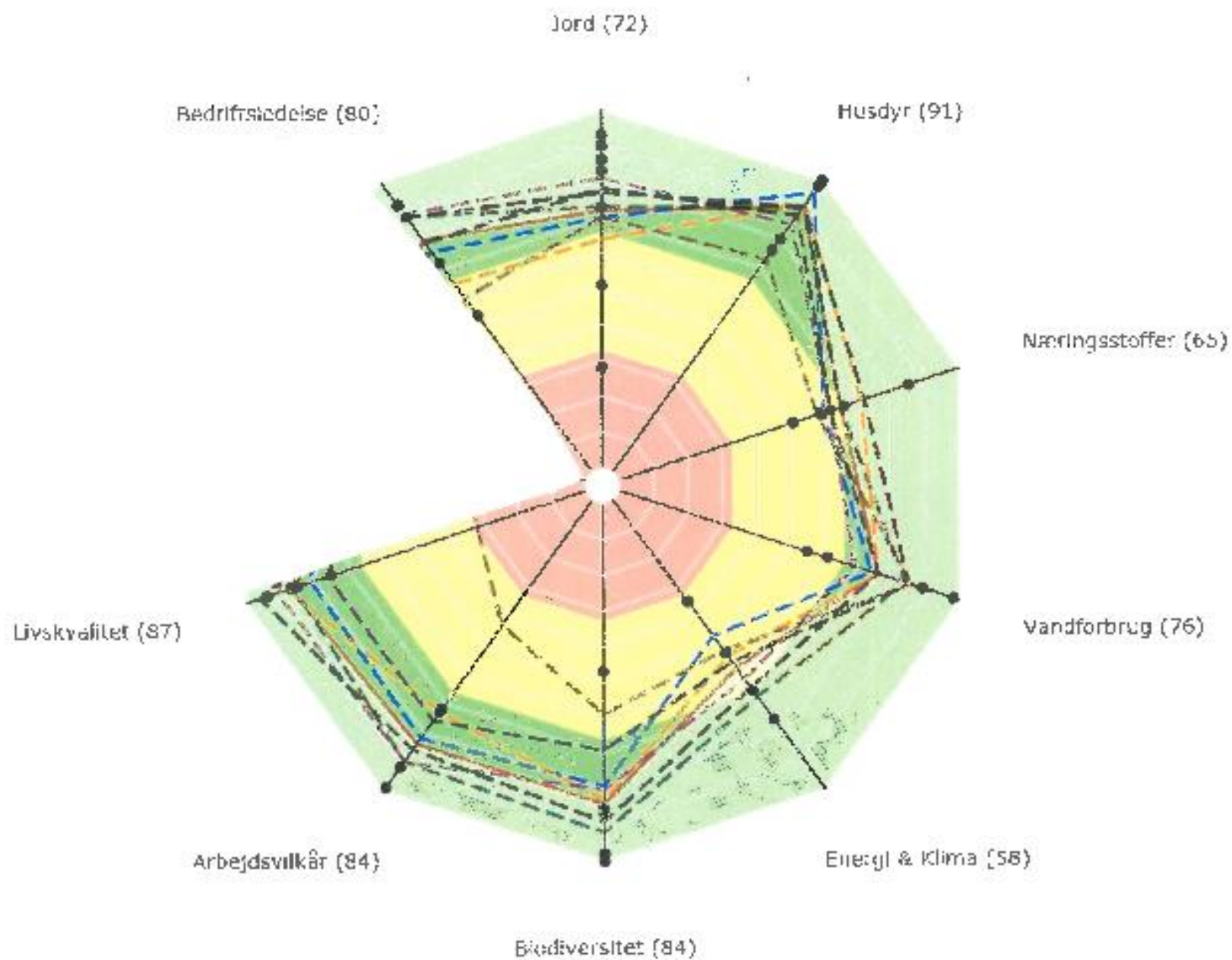
Anbefalinger Biodiversitet

- Ikke grund til større ændringer, men flere arter og racer på bedriften ville kunne øge bæredygtigheden indenfor dette område.

Eksempel på en udviklingsplan

Problem	Landm	Rise	Hvornår	Yderligere INFO
Markudbytter; Indsats rodokrudt	++++	++++	Efterår 2013	Lånt kvik-killer fra nabo
Jordkomprimering – ikke køre på våde marker	+++	+++		
Øget brug af efterafgrøder	++++	++++	Sket nu	
Faste kørespor (Eksempler på 12 % i merudbytter)	+	++	?...Svært at løfte uden maskinstationens medvirken	
Fast overdækning af gyllebeholder + bedre flydelag	+	+++	NU	
Total tømning af gylle i stalden vil have positiv indflydelse på næringsstoffer i gyllen	+++	++	NU	Brandmænd målt på N-fordampning i stalden. Klovene er følsom overfor for N

Konklusioner på Naturmælks gennemsnit

- Overordnet gode resultater af bæredygtighedsanalyserne
- Høj score på husdyr, dyrevelfærd, biodiversitet og livskvalitet
- Lav score på økonomi, energi og klima samt næringsstoffer
- Spredningen mellem de analyserede ejendomme har været lille

Erfaringer med RISE

- Stort sammenfald mellem landmandens eget bud og RISE's spindelvæv (informationsniveauet er højt i Danmark)
- Arbejds- og tidskrævende proces både for landmand og interviewer
- Stor forskel på detaljeringsgraden i regnskaberne
- Den "perfekte" bæredygtighedsanalyse ville være et gennemsnit af flere år – vanskeligt i praksis

Erfaringer med RISE

- Antibiotika forbrug kan ikke gradueres – det er enten eller, hvilket slår negativt ud
- Genbehandlinger tæller med og tynger også
- RISE's globale anvendelse er både en styrke og en svaghed – nogle spørgsmål forekommer irrelevante
 - Opbevaring af vand
 - Arbejdsforhold for ansatte

Erfaringer med RISE

- Døde dyr til DAKA tæller negativt i forhold til bæredygtighed
- Fosforbalancen kan ikke medtages i RISE til trods for, at den allerede er en del af gødningsplanen
- Stabilitet af de politiske og økonomiske rammer tages som en selvfølge i Danmark, men har anderledes relevans i eks. U-lande
- Regler og bureaukrati fylder overraskende lidt